



บทที่ 1

บทนำ

### สภาพความสำคัญของปัญหา

สมาชิกสภาจังหวัดหรือ สจ. คือตัวแทนของประชาชนในระดับจังหวัดที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และควบคุมดูแลฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 สภาจังหวัดแม้จะไม่มีอำนาจ แต่ก็ทำหน้าที่แทนของสภานิติบัญญัติในระดับชาติและสมาชิกสภาจังหวัดหรือ สจ. ก็เปรียบเสมือนผู้แทนราษฎร ในจังหวัดหนึ่ง ๆ สจ. จำนวนมากมักดำรงตำแหน่งอยู่เกินหนึ่งสมัย ซึ่งหมายถึงว่า สจ. ที่ทำหน้าที่อยู่เป็นเวลานานได้รับความนิยมนิยมจากคนในท้องถิ่นของตนมาโดยวิธีใดก็วิธีหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอย่างน้อยย่อมต้องแสดงว่า สจ. มีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นอยู่มากนั่นเอง

ในลักษณะเช่นนี้ สจ. จึงทำหน้าที่นักการเมืองท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เพราะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกขอความไว้วางใจจากราษฎร และช่วยดูแลผลประโยชน์ให้กับราษฎร สจ. ส่วนมากย่อมต้องมีผลงาน มีชื่อเสียงรู้จักกันกว้างขวางพอ และใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นลักษณะของนักการเมืองนั่นเอง และถือได้ว่าเป็นนักการเมืองในระดับพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของสังคมไทย เป็นนักการเมืองที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเป็นข้อเชื่อมต่อระหว่างประชาชนกับราชการระหว่างประชาชนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่มีศักยภาพสำคัญที่จะเป็นสภาผู้แทนราษฎรในวันข้างหน้า

ผู้รับตำแหน่ง สจ. จริง ๆ แล้วก็คือ ชนชั้นนายในท้องถิ่น และต้องมีความพร้อมในหลายประการ ในอันที่จะรับใช้สังคม และมีคุณสมบัติที่น่าปรารถนาโดยทั่ว ๆ ไป ในระดับค่อนข้างสูงเป็นพิเศษอยู่ไม่ว่าจะเป็นเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ตาม เช่น อาจจะเป็นผู้มีอำนาจได้รับความยกย่องนับถือ มีทรัพย์สิน มีความสามารถหลาย ๆ ด้าน เป็นผู้มาจากตระกูลที่มีชื่อเสียง มีการศึกษามีความทะเยอทะยาน มีผู้สนับสนุน มีองค์การรองรับ คุณสมบัติดังกล่าวนี้ อาจจะมีเพียงแต่ประการเดียวหรือหลายประการ รวมกันก็ได้ ทำให้ สจ. จึงเป็นผู้มีอิทธิพลไม่ทางใดก็ทางหนึ่งในท้องถิ่นนั้น ๆ

สจ. เหล่านี้ จำนวนไม่น้อยทีเดียวที่เขามีความทะเยอทะยานทางการเมือง มีความปรารถนา มีความคาดหวังทางการเมือง หรือมีความสำนึกทางการเมือง ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เฉพาะในระดับท้องถิ่นเท่านั้น แต่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติด้วย และพยายามที่จะทำให้บรรลุความมุ่งปณดังกล่าวด้วย เช่นในการรับสมัครเข้าแข่งขันเพื่อเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สจ. จำนวนมากได้เข้าแข่งขันด้วย และได้รับการเลือกตั้งอยู่เสมอ ๆ เป็นจำนวนไม่น้อย อย่างเช่น การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ซึ่งมี ส.ส. ทั้งสิ้น 219 คน จะมีสมาชิกที่ผ่านประสบการณ์ทางการเมืองในระดับสภาจังหวัดถึง 37 คน การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ก็มีสมาชิกที่มีประสบการณ์จากการเป็น สจ. จำนวนทั้งสิ้น 86 คน จากจำนวน ส.ส. ทั้งสิ้น 347 คน และได้รับการเลือกตั้งซ้ำอีกครั้ง เมื่อคราวเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 อีก 52 คน

จากสภาพและความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงมีความสนใจว่า สจ. ผู้ที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้งจนได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. นั้น เมื่อเข้าไปทำหน้าที่เป็นนักการเมืองระดับชาติแล้วได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ประสบการณ์ในอดีตจากการเป็น สจ. มาก่อนมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเขาอย่างไร เพราะในขั้นนี้มีความเชื่อว่า การเป็น ส.ส. ที่ดีจะต้องมีประสิทธิภาพอันสูงของการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนโดยรวม ส.ส. ที่ผ่านประสบการณ์การเป็น สจ. มาก่อนน่าจะทำได้ดีกว่าคนอื่น เพราะใกล้ชิดกับคนท้องถิ่นมาก่อนและมากกว่า เป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน จึงรู้ว่าชาวบ้านหรือประชาชนต้องการอะไร

#### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ที่เป็น สจ. มาก่อน เปรียบเทียบกับ ส.ส. ที่ไม่เคยเป็นมาก่อนในแง่ของการเป็นตัวแทนในเชิงสนองตอบว่าเป็นอย่างไร
2. เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ผู้ที่เป็น สจ. มาก่อนในแง่ของการเป็นตัวแทนในเชิงการสนองตอบว่าเป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษาถึง ส.ส. ที่มีภูมิหลังของการเป็น สจ. มาก่อนว่าจากประสบการณ์ การเป็น สจ. มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ตอนเป็น ส.ส. หรือไม่ อย่างไร
4. เพื่อหาข้อสรุปบางประการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ ส.ส. ซึ่งถือเป็นตัวนำของการปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภา อันจะเป็นการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์นี้ผ่านกระบวนการเมืองท้องถิ่นที่ยอมรับกันแล้วว่าเป็นพื้นฐานและหัวใจของการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตย

## สมมติฐานของการศึกษา

"ส.ส. ที่เป็น สจ. มาก่อนน่าจะมีผลงานการปฏิบัติหน้าที่ในแง่ของการสนองตอบในเรื่องของท้องถิ่นได้ดีกว่า ส.ส. ที่ไม่เป็น สจ. มาก่อน"

## นิยามศัพท์เฉพาะ

การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแง่ของตัวแทนในเชิงการสนองตอบ ซึ่งได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและนอกสภา เช่น การตั้งกระทู้ถาม การตราพระราชบัญญัติ การอภิปราย การออกเยี่ยมราษฎร การพบปะ การตอบจดหมาย การจัดประชุม การติดต่อประสานงานกับข้าราชการเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นต้น

สจ. หมายถึง สมาชิกสภาจังหวัด

ส.ส. หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

## วิธีการและแนวทางในการศึกษา (METHODOLOGY)

1. วิธีการในการศึกษา วิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในเรื่องของการออกแบบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องของการเป็นตัวแทนในเชิงการสนองตอบและเรื่องชนชั้นนำ ตลอดจนบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ สจ., ส.ส. เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาเรื่องบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ทั้งในและนอกสภา นอกจากนี้จะดึงภูมิหลังของ ส.ส. ที่มาจาก สจ. ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ (Socio-economic) เพศ, วัย, อายุ, อาชีพ, การศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ พร้อมทั้งพิจารณาถึงภูมิหลังทางการเมืองว่าเป็น สจ. ก็สมัย ส.ส. ก็สมัย เพื่อที่จะทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ในสภาของช่วงดังกล่าวจึงต้องดูในรายงานการประชุมว่า ส.ส. ดังกล่าวตั้งกระทู้ถามหรือไม่ ก็ครั้ง เสนอร่าง พ.ร.บ. หรือไม่ ก็ครั้ง จำแนกออกมาเป็นพวก ๆ คือ งานในสภามี, ไม่มี ส่วนบทบาทนอกสภาจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ตามแนวคิดและกรอบทฤษฎีข้างต้น แล้วจำแนกออกมาเป็นพวก ๆ เช่นกัน เป็นงานนอกสภาเข้ม, ไม่เข้ม ซึ่งจะออกมาเป็นลักษณะดังนี้คือ

1. พวกที่หนึ่ง งานสภามี - งานนอกสภาเข้ม : การสนองตอบดี
2. พวกที่สอง งานสภามี - งานนอกสภาไม่เข้ม : อาจจะมีฐานเสียงแน่น มีอิทธิพล
3. พวกที่สาม งานสภาไม่มี - งานนอกสภาไม่มี : สนองตอบไม่ดี
4. พวกที่สี่ งานสภาไม่มี : งานนอกสภาเข้ม : สนองตอบข้างนอกสภาดี

หลังจากนั้นจะเลือกมาทั้ง 4 พวก พวกละ 3 คน เป็น 12 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) จากข้อมูลเอกสารข้างต้น โดยพิจารณาตามผลงานและอาการอาการแสดงบทบาทตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และจะมุ่งศึกษากรณีไปยัง ส.ส. ที่มาจาก สจ. จำนวน 5 คน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดี เพื่อทำเป็นรายละเอียดเฉพาะกรณีและจะได้เลือก ส.ส. ที่ไม่มีภูมิหลังการเป็น สจ. มาอีก 5 คน เพื่อจะได้ศึกษาตามแนวทางเดียวกัน โดยจะพิจารณาจากผู้ที่มีความสมบูรณ์ และลักษณะที่คล้ายคลึง หรือเหมือนกับ สจ. 5 คนดังกล่าว เช่น เป็นคนในท้องถิ่นเหมือนกัน (ไม่ใช่ว่าผู้มาจากที่อื่นแล้วไปสมัครเป็น ส.ส.) ในช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีตำแหน่งทางการบริหาร (เพราะจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในสภาไม่มี แต่จะไปปฏิบัติหน้าที่อีกทางหนึ่งที่ต่างกันไป), มีชื่อเสียงในระดับเดียวกัน เป็นต้น การเลือกอย่างนี้ เพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Content-Analysis) เพื่อจะหาความถี่และแนวโน้มของข้อมูลทั้งสองด้าน เพื่อยืนยันหรือปฏิเสธสมมติฐานอย่างถูกต้องที่สุดต่อไป

## 2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จะแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนตามวิธีการศึกษาคือ

2.1 จากเอกสาร (Documents) ได้แก่ การสำรวจทฤษฎีที่เข้าในการศึกษา จากหนังสือวิจัย บทความทางวิชาการ หนังสือทางวิชาการ พิจารณาทบทวนของ ส.ส. ในสภาจากรายงานการประชุมสภา เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเสนอ พ.ร.บ. จากการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการธิการ เป็นต้น

2.2 จากการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อดูบทบาทนอกสภาจะสัมภาษณ์คนที่เกี่ยวข้องกับ ส.ส. ตัวของ ส.ส. เอง, ผู้ช่วยของ ส.ส. ซึ่งรู้จักการเดินทาง หมายกำหนดการต่าง ๆ ของ ส.ส. ดี ตลอดจนคนในท้องถิ่น หรือคนรอบข้างของ ส.ส. เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบข้อมูลในเรื่องบทบาทนอกสภาของ ส.ส. หลังจากนั้นจะได้นำเนื้อหาของ การตั้งกระทู้ถาม การเสนอ พ.ร.บ. ไปสัมภาษณ์ ส.ส. อีกครั้ง เพื่อที่จะดูว่าเรื่องที่เสนอหรือตั้งกระทู้ถามนั้นมีความสัมพันธ์กับเรื่องในท้องถิ่นของเขาอย่างไร หรือไม่ การสัมภาษณ์จึงเป็นแบบจับภาพหนึ่ง (Focused Interview) มีจุดประสงค์มุ่งไปยังจุดเดียวคือ ต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์

จดจำอยู่กับหัวเรื่องที่ตรงกับข้อมูลที่ศึกษามาก่อนแล้ว จึงต้องสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยจะสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

- จาก ส.ส. จำนวนทั้งสิ้น 347 คน ที่ได้รับการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2529 ส.ส. ที่ผ่านประสบการณ์การเมืองเป็นการเป็น สจ. มาก่อน มีจำนวนทั้งสิ้น 86 คน จะเลือกจำนวน 12 คน (จากการแยกแยะเป็นพวก ๆ ตามข้อมูลทางเอกสาร) และจะสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจำนวน 5 คน เพื่อจะทำการตีตัวอย่างอย่างเข้มข้นวิจัยนี้
- สัมภาษณ์ ส.ส. ที่ไม่เป็น สจ. มาก่อน อีก 5 คน ในแนวทางเดียวกัน
- จากผู้ช่วย ส.ส. คนรอบข้าง หรือคนในท้องถิ่นของ ส.ส. เพื่อจะได้ตรวจสอบข้อมูลที่มาจากการสัมภาษณ์ ส.ส. อีกทางหนึ่ง

### 3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์แล้วจะแบ่งสิ่งที่ได้มาเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเท็จจริงพวกหนึ่งและความเห็นอีกพวกหนึ่ง และจัดลำดับข้อมูลทั้งสองส่วนนี้ ให้เข้ากับเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ เพื่อเรียบเรียงเป็นเรื่องเป็นราว แล้วนำไปวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Content Analysis) (จุดมุ่งหมายเพื่อจัดเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เป็นเรื่องเดียวกันอันเป็นการสะดวกในการวิเคราะห์) สุดท้ายจึงนำไปทดสอบกับสมมติฐาน

#### ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตในด้านข้อมูล บทบาทของ ส.ส. ในสภาจะพิจารณาจากรายงานการประชุม การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่วางไว้ บทบาทของ ส.ส. นอกสภาจะสัมภาษณ์เฉพาะคนรอบข้างหรือคนในท้องถิ่นของ ส.ส. เช่น ผู้ช่วย ส.ส. ประชาชนในท้องถิ่น และตัวของ ส.ส. เอง การสัมภาษณ์ ส.ส. ที่มีภูมิหลังจากการเป็น สจ. โดยครั้งแรกจะสัมภาษณ์จำนวน 12 คน หลังจากนั้นจะสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อเป็นการศึกษาย่างละเอียดจำนวน 5 คน และจะสัมภาษณ์ ส.ส. ที่ไม่เคยเป็น สจ. มาก่อน ตามที่คัดเลือกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาอีก 5 คน

2. ขอบเขตในด้านเวลา จะศึกษาช่วงเวลาตั้งแต่สภาที่มีการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 โดยจะเริ่มเมื่อเปิดสมัยประชุมคือ วันที่ 4 สิงหาคม 2529-เมษายน 2531 เป็นเวลาประมาณ 20 เดือน เพราะช่วงนี้ ส.ส. มีผลงานในสภามากมาย และ ส.ส. ที่เคยผ่านประสบการณ์เป็น สจ. มีมาแล้วถึง 86 คน

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## การนำเสนอข้อมูล

งานการเสนอเรื่อง "การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2529 : ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยเป็นราษฎรที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดและที่ไม่เคยเป็น แบ่งออกเป็น 7 บทคือ

### บทที่ 1 บทนำ

ในบทนี้จะเป็นการชี้แจงถึงสภาพและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐาน นิยามศัพท์เฉพาะ วิธีการและแนวทางการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา การนำเสนอข้อมูล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

### บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ เป็นการ ศึกษา งานแง่ของการเป็นตัวแทนในเชิงสนองตอบ (Responsiveness) เพื่อจะดูถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ทั้งในและนอกสภา ดังนั้นกรอบแนวคิดที่นำมาใช้ จึงเป็นการกล่าวถึงตัวแบบ ทฤษฎีของการเป็นตัวแทน การเป็นนักการเมือง อดจะเน้นการเป็นตัวแทนในเชิงการสนองตอบ ของ Heing Eulau และ Paul D. Karps เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน สจ. เป็นชนชั้นนำ เป็นนักการเมืองในท้องถิ่นมาก่อน แนวคิดในเรื่องชนชั้นนำ นักการเมืองจึงน่าจะกล่าวถึงด้วย เพราะมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ได้ แต่เป็นแนวคิดรอง ในส่วนของผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง จะกล่าวถึงผลงานที่มีความใกล้เคียง หรือได้ศึกษาแล้วสามารถนำมาประสานหรืองานศึกษาชิ้นนี้ได้ศึกษาเพิ่มเติมอะไรบ้าง อย่างไร เพื่อเป็นการเสริมต่อ หรือสร้างเสริมการศึกษาต่อไป

บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของ ส.ส. ที่มีภูมิลำเนาเป็น สจ. จำนวน 86 คน พร้อมทั้งข้อมูลพื้นฐานในการเลือกตั้งปี 2529

ในบทนี้จะกล่าวถึงภูมิหลังของ ส.ส. ทั้งทางด้านสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) เพศ, วัย, อายุ, อาชีพ, การศึกษา เป็นต้น พร้อมทั้งประสบการณ์การเป็น สจ. และ ส.ส. ว่ามีกี่สมัย ระยะเวลาเท่าไร เป็นต้น ในขณะเดียวกันจะกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานของการเลือกตั้งปี 2529 เช่น จำนวนผู้สมัคร, จำนวน ส.ส. ฯลฯ ด้วย เพื่อเข้าใจภาพกว้าง ๆ ของการเลือกตั้งในปีที่ศึกษา

#### บทที่ 4 การปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ในสภา

จะกล่าวถึง การปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ที่มีภูมิลำเนาเป็น สจ. ทั้ง 86 คน ตาม ทฤษฎีในสภา โดยจะเสนอรายละเอียดเป็นข้อมูลในรูปแบบของตาราง สถิติต่าง ๆ เช่น จำนวนัญญัติ, กระทำ, การอภิปราย, การเสนอร่าง พ.ร.บ. เป็นต้น

บทที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานของ ส.ส. ที่ไม่มีภูมิลำเนาหลังการเป็น สจ. มาก่อนที่เลือกศึกษา และ การปฏิบัติหน้าที่ในสภา

จะกล่าวถึง ข้อมูลพื้นฐาน ภูมิลำเนาของ ส.ส. ที่ไม่มีภูมิลำเนาหลังการเป็น สจ. ทั้งทาง ด้านสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ เพศ, วัย, อายุ, อาชีพ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน จะ พิจารณาถึงผลงานในสภาตามทฤษฎี โดยจะเสนอรายละเอียดของข้อมูลในรูปแบบของตาราง สถิติ ต่าง ๆ เช่น จำนวนัญญัติ, กระทำ, อภิปราย, การเสนอร่าง พ.ร.บ. เป็นต้น

บทที่ 6 การปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ที่มีภูมิลำเนาหลังการเป็น สจ. และที่ไม่มีภูมิลำเนาหลังการเป็น สจ. ทั้งใน และนอกสภา

งานบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบ ถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ที่มีภูมิลำเนาหลังการเป็น สจ. และ ส.ส. ที่ไม่มีภูมิลำเนาหลังการเป็น สจ. มาก่อน โดยจะอาศัยจากข้อมูลในบทที่ 4 และบทที่ 5 ในเรื่องของการสนองตอบในสภา ส่วนการสนองตอบนอกสภาจะอาศัยข้อมูลจาก การสัมภาษณ์มาประสานวิเคราะห์ เปรียบเทียบเข้าด้วยกัน เพื่อยืนยันหรือปฏิเสธสมมติฐานใน ท้ายสุด

#### บทที่ 7 บทสรุป และเสนอแนะ

งานบทนี้นอกจากจะเป็นการสรุปถึงผลของการศึกษาว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่แล้ว ยังพยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงแบบแผนหรือข้อสรุปทั่วไปที่น่าจะได้ออกจากการศึกษานี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ที่เคยเป็น สจ. เป็น ส.ส. ที่ไม่เคยเป็น สจ. ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

2. ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ผู้ที่เคยเป็น สจ. มาก่อน
3. ทราบถึงภูมิหลังของการเป็น สจ. ซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นว่า เมื่อเป็น ส.ส. ซึ่งเป็นนักการเมืองระดับชาติแล้ว มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างไร
4. จะเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของนักการเมืองท้องถิ่นอย่างไรเป็นรูปธรรม และหาช่องทางสร้างสรรค์นักการเมืองท้องถิ่น เพื่อจะได้ก้าวไปสู่การเป็นนักการเมืองระดับชาติ อันจะเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย จากระดับล่างสู่ระดับบนอันเป็นการพัฒนาที่ถูกต้อง